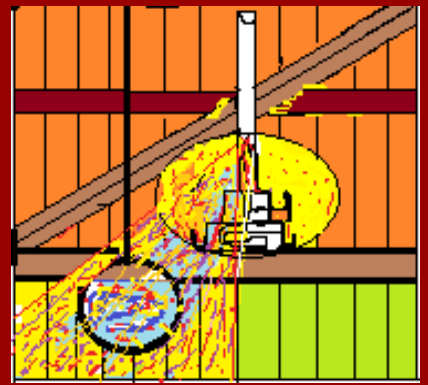

Lær, Sko og Skinn

Journalen

Et uavhengig tidsskrift
om skinn, lær, kunst, håndverk og kultur.

Nr. 2- 2024

Årg 24

ISSN :1502-2501

Samisk skinn drakt, traisjonell kolt laget av Laura Rantatalo Suikki .

Utgiver Notat

Det var en tid for å begynne med et blad og en tid for å slutte. Neste år er det 25 år siden bladet startet og det er blitt tid, iallefall for denne utgiver å avslutte. En siste utgave blir publisert neste år. Men helt borte blir ikke Lær, Sko og Skinn. Det vil fortsatt være på nett, og mulig skulle nettsiden kunne utvikles etter hvert fra det den er i dag.

utgiver

Innhold

- S.1: Forside foto: samisk kvinnedrakt/ tradisjonell "kolt" i reinskinn, utstilt på utstillingen "Fáruosne" i Attje, Svenskt Fjäll och Samemuseum Museum i Jokkmokk, Sverige. Laget av Laura Rantatalo Suikki.
- S.2: Redaksjonelt, etc.
- S.3: Fotoglimt fra grunnkurs i lær arbeide på Skinnlåven 1-2 juni 2024. Tekst og foto ; Arne Markussen jr.
- S.4: Noen inntrykk fra Nord-Norsk Villmarksmesse på Setermoen 14-16 juni 2024
- S.5-6-7-8: Fotoglimter fra utstillingen "Fáruosne" på Ajtte Svenskt Fjäll og Samisk Museum i Jokkmokk 25 Mai- 25 August, 2024
- S.9 : Fotoglimter fra Arvika Konsthåndverk 2024//// Fotoglimt av "Arnes Skomakeri" i Arvika.
- S.10: Fotoglimter fra håndverksmessen i Brunskog 28-30 Juni 2024
- S.11: Fra Solør mart'n; Juan Ramirez, Apache indianer med historiske aner.
- S.11-12-13: Fotoglimter fra Viking markedet i Sarpsborg 19-20 Juli 2024
- S.14-15:Folk i farten, Gunn og Jørn Jensen //// Omkring Jørn Jensen samlingene.
- S. 16-17 Noen inntrykk fra De Nordiske Jakt og Fiskedager 8-11 August 2024, et 60 års jubileum.
- S.18: Rapport fra ELWATS; European Leatherworkers and Artists Trade Show i Arnhem, Nederland, 23-26 Oktober 2024
- S. 19: Som tiden går
- S.20: Ord omkring bok
- S.21-22-23-24:Fra det årlige spanske kunst og håndverks treffet i Allariz, Galicia, Spania 26 til 29 September, 2024, Artikkel av Franklin Pereira, Portugal
- S.25: "Ruptura", et arbeide av Jose Ma. Bernardo Sappia, Mexico
- s.26: "Unusual rings" arb. av Lydia Ignatenkova, St. Petersburg
- s.27: "Angry Tweety", et arbeide av Gerda van der Stroom de Jong, Nederland
- S.28-29-30-31-32: Er dette slutten på engelsk basert garveri utdannelse?.Artikkel av Andrew Barlee, Direktør, J.Hewit & Sons Ltd, Skottland.
- S.33:Lær, Sko og Skinn Bokhandel

Om Lær, Sko og Skinn

Lær, Sko og Skinn er et uavhengig blad som omhandler alle spekter innenfor område skinn og lær. Bladet tar i mot foto, artikler, og annet for publisering av all slags skinn lær relaterte emner fra både leg og lærd. Bladet publiseres normalt to ganger årlig, i Mai/Juni og November/ Desember; siden 2019 i digital versjon. Bladet er gratis å lese på nettsidene. Henvendelser til bladet kan gjøres via e-post til : alfbjornar@yahoo.no eller via vanlig brevpost.

Bladets postadresse

Lær, Sko og Skinn, Briskebyveien 10 E
2480 Koppang

Nett adresse:

www.laer-sko-skinn.no

Frist for innsending av material

30 April (til Mai/Juni utgaven)

31 oktober.(til November/Desember utgaven).

Ellers

etter avtale.

Bladet

forbeholder seg retten til å korte artikler som er for lang samt redusere antall foto om det er for mange. Ellers gjelder norsk lov.

Priser på annonser

1/1 side	Nk. kr.	1000,-
3/4 side	Nk. kr.	750,-
1/2 side	Nk. kr.	500,-
1/4 side	Nk.kr.	250,-

Fem linjers annonse: Nk.kr. 50,-

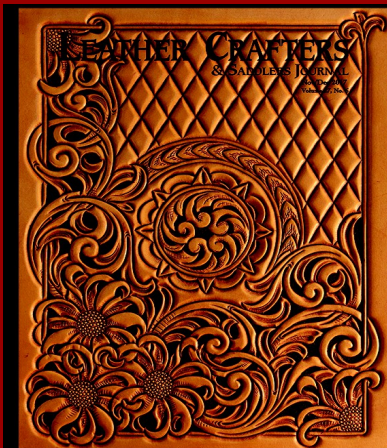
Skinn og lær håndverkere tilbys en gratis5 linjers annonse. Kun skinn og lær relaterte annonser tas inn.

Om forsidens bilde

Forsidens arbeide var del av utstillingen "Fáruosne" avgangs studentne fra Samaernas Utbildningscentrum i Jokkmokk holdt på Attje Svensk Fjäll och Same Museum fra 25 Mai til 25 August 2024 . Drakten er laget av Laura Rantatalo Suikki og er en tradisjonell kolt i skinn fra Karesuando. Hun har selv garvet alle skinn brukt i den og sydd den for hånd. Hun har også vevet belte som er på og laget hornspennene.

Se side: 5-6-7-8)

(Takk til Samarnas Utbildningscentrum for informasjon).

LEATHER CRAFTERS & SADDLERS JOURNAL

The bi-monthly magazine for leather workers worldwide featuring how-to articles, tips from the masters, industry news and a pattern pull-out in every issue.

715-362-5393
www.LeanerCraftersJournal.com

*

Det var et grunnkurs i lærarbeide med Arne Markussen Jr. som kurslærer 1-2 juni på Skinnlåven. 13 var påmeldt, 11 møtte. Det var 5 lærere på kurset fra videregående skole. Grunnkurs hvor elevene lærte om forskjellige lær og skinn typer, vegetabilsk garving, krom-garving og alun-garving.. I helgen laget vi 4 prosjekter Prosjekt 1. søm prosjekt med verktøybruk, forming av lær og salmaker-søm. Prosjekt 2: fletting med 8 snorer, montering av spenne. Prosjekt 3: Bruk av remskjærer, skjærer sine egne belter 32 mm bredde. Preging av beltet med punsler: X507, og D436, blir et flettemønster. Farver med Antique Leather Stain, topp finish super shene. Prosjekt 4: Nøkkelholder som vi skjærer med swivelkniv og preger med 6 punsler: A104, C431, S706, V412, P206, B200. Alle laget flotte prosjekter og var veldig fornøyde med kurset. Medlærer på kurset var Inngunn Eide.

Foto til venstre: to av deltagerne på kurset, til venstre Tor Gunnar Gustavsen og til høyre: Victoria Olivia Ollila.

Foto: Gjenstander laget på kurset.

(Takk til Arne Markussen Jr. for foto og tekst)

Foto: reklameplakat ved innkjøringen til Setermoen

De som har fulgt med på nett og andre steder omkring tiden når Nord-Norsk Villmarksmesse arrangeres har kanskje lagt merke til logo som alltid ledsager omtaler og alltid er å finne på første siden på messeavisen (se foto til høyre). Årets utgave av Villmarksmessen var ikke snauere enn at det var store reklameplakater (foto til venstre) langs innkjøring til Setermoen med det samme motiv i farger. Og nysgjerrigheten vokste da bladet inne i messehallen på stand til kunstnerinnen Siv Heidi Rognmo fant samme bilde som maleri og hun kunne fortelle at motivet kom fra et svart/hvitt litografi av en ukjent kunstner og at hun var spurt om

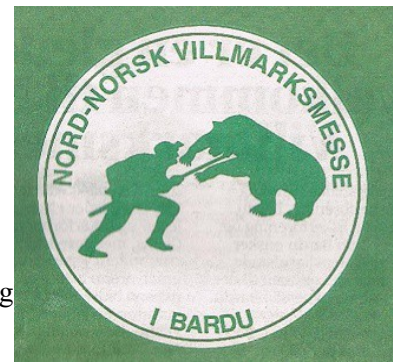

Foto: logo til Nord-Norsk Villmarksmesse

å lage et maleri basert på motivet/logo og det er en gjengivelse av maleriet man finner på de store reklameplakatene. Og ikke mindre forestiller det en kjent Bardu skikkelse kalt for Bjønn-Erik, i aksjon som jeger. Han levde på 1800 tallet og var nokså mye mer enn bare bjørn jeger. Interesserte av hans historie kan google: lokalhistoriskwiki, bardu/ Erik Simonsen Strømsør.

*

I følge opplysninger på nettsiden til NJFF/Bardu var et omkring 8000 besøkende og 100 utstillere. Hele messeområdet fortonte seg som ganske mye større enn før p.g.a. nybyggete Bardu Skole og Kulturarena som åpnet i 2022,- i tillegg til den gamle hallen. Den nye kulturarena hadde bl.a. fått et flott foredrag lokale. Og områdene til messen var opparbeidet med grønt, plener/blomsterbedd etc.. Ellers hvordan fremtiden blir for messens gjester som bor på den nærliggende campingplass skal selges og nye eiere ikke er forventet og drive camping videre!, mens de gamle kun har en liten flik i vestre del med noen hytter.

*

Ellers hadde Talma Sameby servering av Gáhkku (Gáhkku= samiske småbrød) med rein skav fra sin lavo på knivtorget. De vant prisen for årets stand. Ellers var det ganske livlig på knivtorget med flere utstillere enn bladet har lagt merke til i årene før med kniv relatert virksomhet.

*

Foto til venstre viser et glimt fra knivtorget med Talma Samebys lavvo i sentrum av foto hvor matserveringen foregikk både ute og inne.

*

Foto: Jørn Jensen Lærhandel fikk årets Nord- Norsk Villmarksmesses hederspris. Forretningen har hvert tilstede på samtlige 36 messer fra starten av i 1988. Foto til venstre viser Kent Jensen i bakgrunn med caps i snakk med kunder. Mens nærmest kamra står Jørn Jensen i blå/hvit skjorte og Gunn Jensen i brun/rød rutete skjorte.

*

Ellers virket det som om det var en livlig handel under messedagene.

*

(Takk til alle for velvillighet i tilvirkning av omtalen).

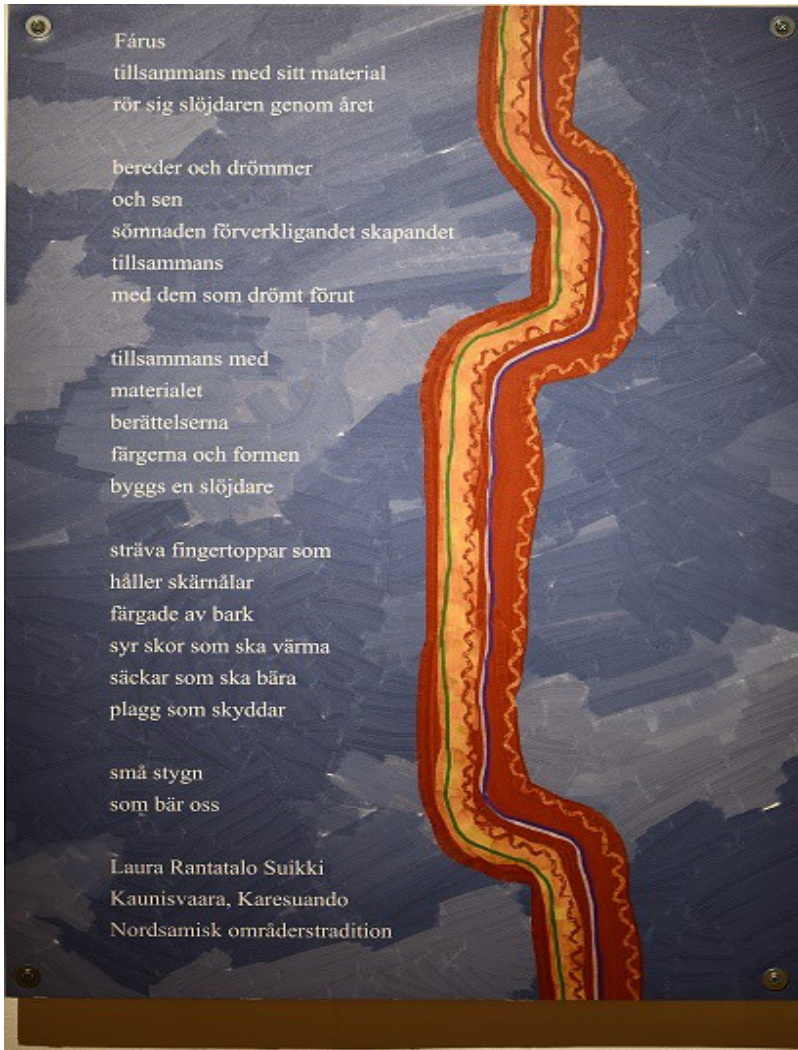

Foto: utstillings affich, med dikt av Laura Rantatalo Suikki

Foto: Syd-Samisk pung med perler, av Teresa Forsgren (belling er skinn med hår på fra reinens legg) .

"Fáruosne" er et ume samisk ord og betyr "i selskap med",- og det kan bety så mangt. Foruten de 5 som stilte ut hadde utstillingen flere afficher hengende omkring på veggene med ordet "Fáruosne" som tema og en av dem hadde tittelen "Fárus", et dikt av Laura Rantatalo Suikki, som sier mye, uansett hvor og hvordan man syr i skinn/lær. Foto av affischen er til venstre hvor teksten er gjengitt.

*

Ellers var utstillingen holdt av 5 avgangsstudenter ved Samarnas Utbildingscentrum i Jokkmokk hvor de hadde hvert elever i to år. Skolen utdanner elevene i tradisjonelt håndverk, så samiske håndverkstradisjoner kan fortsette. Og utstillings gjenstandene var tradisjonelle; noen ! av dem speilet gjenstander fra de permanente utstillingene i Ajtte, som f.eks. en skinnsekk. Eneste eksperimentet! bladet noterte var en "luhkka", d.v.s. en samisk type poncho. Det var da spørsmål om material oppsto: om den var laget av plastikk eller tarm?. Noe som ledet til spørsmål om material og garve metode brukt i de andre av utstillingens gjenstander. Det fant bladet ingen informasjon om. Og mener generelt at man må gjøre plass til omtale av material og garve metode i utstillinger når det gjelder skinn/lær. Usynliggjør man det vil ikke en besøkende utenfra like enkelt få impulsen som kobler gjenstand, material og garving i en sammenheng. Med resultat at særlig garving ofte blir i skyggen av håndverket som nærmest ikke eksisterende. Mens de som er innenfor ikke vil oppfatte det som et spørsmål av betydning. Ellers angående utstillingen var det mange fantastiske og vakre gjenstander utstilt som bladet bringer foto av.

Foto: Veske i belling og skinn, av Teresa Forsgren ,

Foto: til venstre, Syd-samiske nábbsko til barn og til høyre syd-samiske barnesko i belling
Begge sko par sydd av Marlene Johansson

Foto: Nábbskøvlar i belling, av Izabel Nordlund

Foto: Veske sydd med njallomsävve med detaljer i hvitt skinn begge sydd av Izabel Nordlund

Foto: Glimt fra utstillings lokalet

Foto: Skinn sekk, av Kersti Karlsson

Foto: Syd-Samisk skinnsekk, av Marlene Johansson

Foto: tradisjonell skinnsekk med egen fargesammensetning, av Laura Rantatalo Suikki.

Foto; Vevd belte med hornspenner, av Laura Rantatalo Suikki.

Foto , luer, fra venstre, Lue i vadmel og ekorn skinn, av Kersti Karlsson. I midten venstre, Syd-Samisk manns lue, av Marlene Johansson. I midten til høyre, Lulesamisk lue, sydd i elg .ører, av Izabel Nordlund. Til høyre, vinter jente lue i lam og spe lam skinn, av Laura Rantatalo Suikki.

Foto: Syd-Samisk sølvkrage, av Teresa Forsgren

Foto: glimt av Attje Museum, inngang ned til venstre i foto, i forgrunn er en gamme som besøkende kan gå inn i.

Foto til venstre og høyre; Det er alltid skinn og lærvarer i butikken til Arvika Konsthantverk og disse som er på foto i denne utgave er laget av Ingemar Wilhelmsson og Kerstin Andersson. De laget også skinn forklær og hund koppel. (til venstre) (henger nesten bak skjorten !)

Photo: Leatherworks by Ingemar Wilhelmsson and Kerstin Andersson

Photo: Leatherwork by Ingemar Wilhelmsson and Kerstin Andersson

Foto; Arbeider av Madelen Bredenebekk. Hun er norsk og bor i Arvika området og holder på med skinn og lærarbeide.

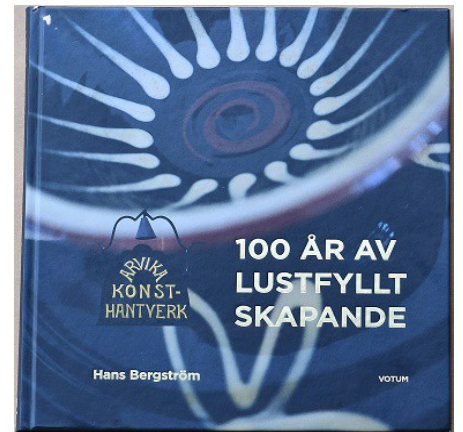

Foto: Arvika Konsthantverk var 100 år i 2022 og en bok ble laget som er å få kjøpt i butikken i Arvika via; www.arvikakonsthantverk.se Ellers omtale i "Ord omkring Bok" s. 18

Takk til Arvika Konsthantverk

Foto: For dem som liker se foto av skomaker butikker tar vi med dette foto bladet gjorde på sin ferd gjennom Kyrkogatan i Arvika, og som ble kalt for Arnes Skomakeri.

Det kan se ut til av vindus reklamen at det er en mangfoldig virksomhet butikken driver, med skomakeri som basis!.

Foto: Libbes Läder, i hvitt-skjorte Evert Fransson ,til venstre. i mørk skjorte til av Anton Frykner

Foto: Östanå Fårgård på stand Inga Andersson

Foto, til venstre, Malin Anjestål, sittende til høyre Pija Alexandresson

*Ellers av utstillingslisten går det fram at "I Skinn Ab" hadde utstilling (i Cafe) men bladet kunne ikke registrere noen produkter i skinn. "Kolombia design" hadde utstilling av sølvsmykker og skinnvesker. Ellers så bladet to svenske knivmakere og en norsk ; Vegard Granlien med "knivar och konst i masurbjörk"

Inntrykket fra årets håndverks dager i Brunskog var at det ser ut til å være et generasjons-skifte i husflid og håndverksfag, noe som ble speilet i antall utstillere. Men også blant det besøkende publikum?. Bladet gjorde foto fra tre boder som handlet med skinn/lær varer.,

Foto øverst venstre: viser foto Libbes Läder som drives av Eva og Evert Fransson . De lager all slags hverdags bruks-gjenstander og bruker mange typer skinn og lær. Med seg hadde de en yngre generasjon med navn Anton Frykner. Standen sto på handtverkstorget.

Foto i midten viser stand til Östanå Fårgård som drives av Inga og Per-Olof Andersson og de hadde fårskinn og fårskinn produkter til salg. De hadde stand i Logen.

Foto under: viser standen til Pija Alexandersson og Malin Anjestål. Også denne i Logen. Pija Alexandersson solgte lær-håndverk og drev firmaet Pija Design og dekorerte tingene med pyrografi, noe man ikke ofte ser på markeder. Malin Anjestål drev med perlesmykker. De hadde også stand i Logen

*

Til sammen var det 96 utstillere, mens i storhets tiden, før pandemien i 2020 var jevnt 150 -200 utstillere og over det også . Men pandemien har neppe direkte med nedgangen i antall utstillere å gjøre og heller ikke et generasjons skifte alene. Man har kunnet merke

nedgangen på flere markeder men til forskjell fra tidligere generasjoner så vil nok den alt økende etterkrigs urbaniseringen merkes på håndverks markeder i og med at urbaniseringen førte med seg andre interesser enn håndverk i de store byene hvor stor del av befolkningen lever løsrykket fra tradisjonelle verdier. I tillegg har ikke skolene prioritert husflid og håndverks-fag på timeplanen gjennom mange år og spørsmålet er ikke bare om det vil ta år for håndverks markeder i Sverige/ Norge når gamle høyder men om de i hele tatt vil gjøre det?. Situasjon er heller den at myndighetene burde komme med håndverks stimulerende tiltak som kunne fremmes gjennom markedene overfor håndverkere som i dag sliter, dersom samfunnet ønsker at det skal være markeder med folkelig håndverk i framtiden og ikke bare en forflatende handel på store kjøpesenter.

Foto: Juan Ramirez på Solør Mart'n

Nokså tilfeldig havnet bladet underveis fra Kongsvinger til Elverum på Solør-Mart'n siden bussen ikke gikk lengre enn til Flisa denne kvelden. Så det ble en tur gjennom "Kaffegata" for å se på mart'ns livet. Et par boder drev med lær/skinnhåndverk/belter. Den mest iøynefallende hadde en stor Singer symaskin som fanget blikket med en travel kar bakom. En plakett over hodet til han fortalte han laget "Håndlagde belter". Bladet spurte om å få gjøre et foto og straks var en samtale i gang og han sa ; "I have a great past". Og det skulle etterhvert vise seg at han het Juan Ramirez og var apache indianer, en etterkommer av de siste 38 apacher som sammen med Geronimo overgav seg til US army i 1886. "It was my great grandfather" kunne han fortelle. Videre at hans besteforeldrene flyttet til Ecuador, hvor han kom til verden og vokste opp i regnskogen. En ganske fantastisk historie. Etter at foreldrene døde flyttet han til England for universitets utdanning og giftet seg og er far til et barn. Han har bodd 25 år i England og er nå 53 år. Og er bl.a. også snekker. I Norge reiste han om sommeren omkring på marked med symaskinen lærvarer og om vinteren ble det vekselvis arbeid med film, bl.a. hadde han laget kulisser til den norske katastrofe filmen "Nordsjøen", også andre. Og i blant arbeidet han ved Norsk Teknisk Museum som free lancer.

(Bladet takker Juan Ramirez for så vennlig dele sin historie med leserne av dette blad).

*

Ellers ble *Solør Mart'n startet i 1982 og **årtes besøkstall var mellom 40-50 tusen. (* Facebook, Solør Mart'n 2024.** nett, avisen Østlendingen 1 Juli 2024).

Fotoglimter fra Vikingmarkedet i Sarpsborg 19-21 juli 2024.

Foto: Vikingskipet Visund, kopi av et sagaskip kong Olav Haraldsson (ca.993-1030) lot bygge i 1020, som krigsskip, men i vår tid har skipet litt fredeligere sysler, som å ta med vanlige folk på tur på Landevannet, i fantastiske natur og kultur omgivelser . Som man ser av foto fikk det etterhvert god bør som synonymt med markedet.

*

Fortsettelse neste side

Bladet snublet over hva det tror kan være et nytt norsk ord på viking markedet i Sarpsborg: det lød; "plastikkleiren", d.v.s. for å campe i vikingleiren måtte man ha et ekte vikingtelt bestående av en treramme med teltduk laget i de naturstoffer vikingene brukte. Kommer man med et telt av dagens type med karbonstenger og nylon eller plastduk så ble man henvist til et eget område av kalt for "plastikkleiren."

*

I all fall, det ble hevdet at det oppholdt seg så mange som 900 mennesker i vikingleiren i tillegg til besøkene? under markedet som var del av Olavs dagene i Sarpsborg – som vel ? startet med premieren på skuespillet * "Olav den heldige - Ragnarokk" 10 juli og avsluttet med Olsok feiring 29 Juli. Kong Olav Haraldson grunnla byen Borg, som siden ble Sarpsborg og dermed har Sarpsborg et spesielt forhold til saga kongen. Ellers hadde mange av de handlende pelsvarer til salgs, noen skinn og lærvarer. Tilsammen var det langt flere enn bladet har plass til. Men noen inntrykk vises under teksten.

Foto: Horn og bein arbeider, fant bladet på boden til "Tidferd" et Fredrikstad basert foretagne som også hadde tilbud om tatoveringer. Ellers har horn og beinarbeide like lange tradisjoner i Norge som det har bodd mennesker i landet.

Foto: Smeden Anders Helset i aksjon med friluftsmie på vikingdagene. Han framhevet det viktige med å også vise arbeiderklasse fra viking tiden. Smien var oppbygget med to belger som begge blåste luft inn i et hull i esse kassen, som besto av en kleberstein i forkant der luften ble blåst inn. Hele smien var laget etter funn fra vikingtid.

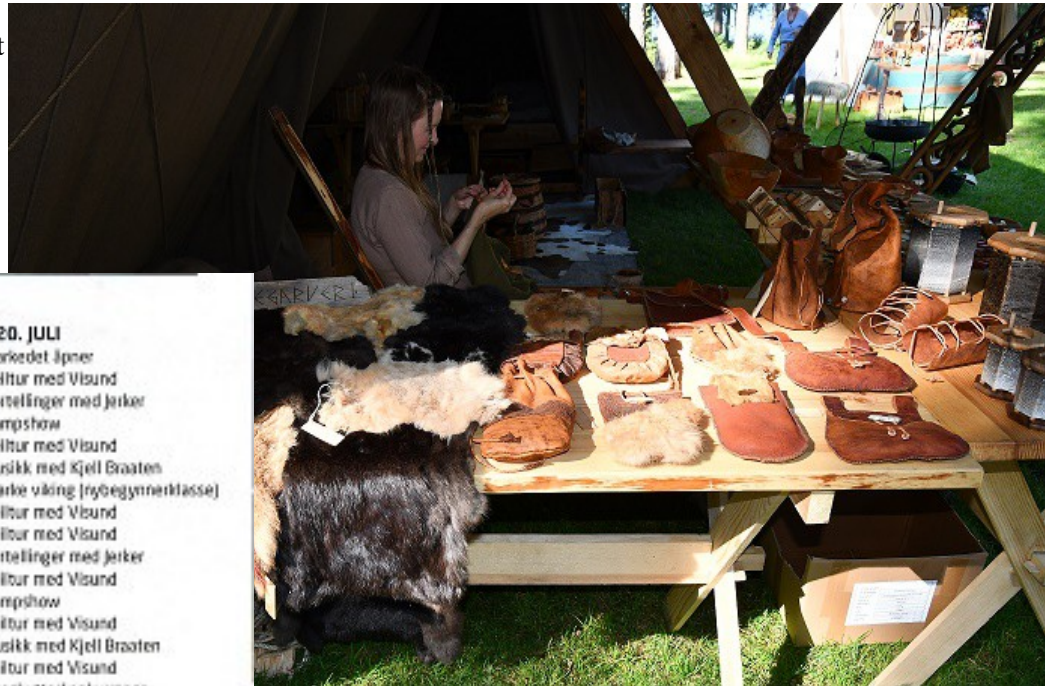

Foto: Firma Widugastir med tilhold i Vestfold hadde en bod med egne garvete skinn vesker, pungler etc. Men også trearbeide og smed arbeider var del av tilbudet. De er å finne på Facebook ved å google Widugastir

PROGRAM

FREDAG 19. JULI

16.00 Markedet åpner
16.10 Selstur med Visund
16.30 Åringsseremoni
17.00 Fortellinger med Jerker
17.00 Selstur med Visund
17.30 Starke viking Valkyria (kvinneklasse)
18.00 Selstur med Visund
19.00 Kampshow
19.00 Selstur med Visund
20.00 Musikk med Kjell Braaten
20.00 Selstur med Visund
21.00 Markedet stenger

SØNDAG 21. JULI

12.00 Markedet åpner
12.10 Selstur med Visund
13.00 Starke viking (erfaren amatør)
13.00 Selstur med Visund
14.00 Kampshow
14.00 Selstur med Visund
15.00 Fortellinger med Jerker
15.00 Selstur med Visund
15.30 Musikk med Kjell Braaten
16.00 Markedet stenger

LØRDAG 20. JULI

12.00 Markedet åpner
12.10 Selstur med Visund
12.30 Fortellinger med Jerker
13.00 Kampshow
13.00 Selstur med Visund
13.30 Musikk med Kjell Braaten
14.00 Starke viking (rytbeginnerklasse)
14.00 Selstur med Visund
15.00 Selstur med Visund
16.00 Fortellinger med Jerker
16.00 Selstur med Visund
16.30 Kampshow
17.00 Selstur med Visund
17.30 Musikk med Kjell Braaten
18.00 Selstur med Visund
18.30 Bueskytterkonkurranse
19.00 Selstur med Visund
20.00 Markedet stenger

Foto til venstre: programmet for Vikingdagene

fortsettelse neste side

Foto; Den svenske arkeologen Mari Wickerts hadde en stand dels med historiske sko i skinn og bl.a. andre skinnvarer. Hun hadde også en fortelling å by på hvordan fiske skinns garvingen på nord Island kom i gang etter at hun hadde protestert mot at et lakse skinn ble kastet da hun skulle kjøpe laks til middag a hun var på Nord-Island. Dette en gang mellom 2005-2007 !. Og den lille veske hun holder i hånden er laget av det lakse skinn hun tok vare på. Takk til Mari Wickerts for historien.

Foto: Firmaet Medieval Merchant hadde skinn og lærvarer og hornarbeider i tilbudet. Og etter informasjon på business kortet drives det av to personer og har eksistert siden 2011. Nettadresse er: Medieval-merchant.no

Foto; reklameplakat for skuespillet; Olav den Hellige, Ragnarokk,

Foto: Jørn og Gunn Jensen

Samtalen, eller spørsmålene begynte på Nord-Norsk Villmarksmesse på Setermoen i Bardu og fortsatte på de Nordiske Jakt og Fiskedagene på Elverum og via E-post.

Fra Nord-Norsk Villmarksmesse:

Jørn Jensen i forbifarten: nå har jeg hvert her 36 ganger, det har blitt mange turer opp og ned. Det har hvert mye folk her i dag, men et har blitt mindre håndverk på messen, det er trenden, det er trenden alle steder. Slik begynte det som utviklet seg til mange spørsmål og svar og en samtale, men til sist også noen spørsmål som ikke ble besvart og som ved nærmere ettertanke egentlig handler mer om norsk skinn/lær som implikerer firmaet Jørn Jensen Lærhandel. Slett ikke enkelt, men Jørn Jensen fortsatte på Villmarksmessen med å poentere at den yngre generasjon var i ferd med og overta bedriften, d.v.s. barn og barnebarn, og bladet spurte;

Lær, Sko og Skinn; (heretter bare Lsos): Har Kent Jensen overtatt bedriften?

Jørn Jensen: han ble daglig leder for 2 år siden, han har jobbet hos oss i 20 år, han og broren deler på oppgavene (broren=Aril Jensen).

Lsos: men det er altså du som ennå er sjefen?

Jørn Jensen: Det er de som driver til daglig. Jeg prøver å holde kjeften, men bidrar når jeg kan med fagkunnskap. Det er 66 år siden jeg begynte i bransjen, har mesterbrev som skomaker og salmaker. Men brødrene er utdannet bilmekanikere. "Jeg blir nå 75, det er følt å bli så gammel" sier han å ler,- og legger til; jeg er glad de har overtatt, det er blitt nye regnskapssystemer, lager logistikk og annet. Han tar en pause og fortsetter: "Det er her jeg kjenner folk, jeg kjenner nesten ikke naboen. Jeg snakker med mange unge soldater. Det er 55 år siden jeg var her selv". Bladet rekker å skyte inn et spørsmål til Gunn Jensen, hans fru og partner:

Lsos: Har du reist like lenge som mannen din på markeder?

Gunn Jensen: Ja, jeg har reist like lenge.

Lsos: Når ere har fartet opp og ned Norge i 36 år må det vel ha hendt et å annet langs veien?

Jørn Jensen: Ikke noe alvorlig, vi har et hus på Hemnesberget å dit kjører vi. Man holder ikke på me dette for å bli rik, men bidrar til et rikt liv.

Lsos: Du sa for litt siden at et ikke lønner segmen at det er

god reklame å farte på messer?.

Jørn Jensen: Ja, et er så alt for mange timers arbeide til at det svarer seg økonomisk.

Lsos: Hva med din kone,har hun hvert med hele tiden?.

Jørn Jensen: Ja, hun har hvert med på alle messer. Jeg har hatt tre firma og hun har hvert trofast, holdt orden på regnskapet

Lsos: Er hun utannet bokholder?.

Jørn Jensen: Ja, hun er utdannet i regnskap, men har også holt orden på gutta. E har innført nytt regnskap, nå me revisor.

Han virker til å bli en smule rastløs, av nye ideer?, pakker opp skinnhatter av en kartong, fyller på bordet sier:

"disse hattene har vi importert fra Australia i 30 år. Men nå har frakten blitt så dyr, 4-5 esker koster 11000 tusen kroner i frakt. Og ikke er det bare å legge på prisen heller.

Lsos aner en smule bekymring for framtien men penses over på andre sider av liv og rift, spør:

Lsos: Du var en periode veldig aktiv i Norsk Knivforening, hvordan er det nå?

Jørn Jensen: Knivforeningen er veldig viktig for meg. Jeg har hvert medlem siden starten. Dessverre er det vanskelig å få nye medlemmer. Jeg var medlem i styret et år, men som næringsdrivende kan jeg komme i klem som ikke er så bra. Uten at jeg vil si noe om andre.

Lsos: Er et noe du husker spesielt fra starten av Knivforeningen?.

Lsos: De første årene var det færre knivmakere, det skapte et veldig samhold, det sosiale. I dag er det blitt veldig mange knivmakere,- og det er blitt mer business.Folk har ikke lengre tid å besøke hverandre i boden. Jeg husker jo mange originale knivmakere som var dyktig, byde på seg selv,...Han humrer blir taus og begynner å prate om Jokkmokk i Sverige. Forteller han har reist dit i 50 år og samler på samisk håndverk. Men også fra en norske skomaker og salmaker industrien. "Det blir litt når man har samlet i 50 år" fortalte han Hun (konen) mener jeg må flytte et annet sted vist jeg samler mer.

Lsos: Du snakket jo en gang om å lage et museum ?

Jørn Jensen: Ja, det har hvert en tanke, når jeg ble pensjonist, men det har ikke blitt noe av. Akkurat nå står det lagret, tonnevis på paller, alt mulig av håndverktøy, små maskiner. En gang var jo skomakeri og salmakeri store fag, mye ble oppfunnet for å gjøre det lettere.

Lsos: Men hva tenker du på å gjøre med det?.

Jørn Jensen: det blir vel kastet

Lsos: kastet?

Jørn Jensen: ja,.....

Her stoppet bladet samtalen på Nord-Norsk Villmarksmesse, og avtalte forsette på Jakt og Fiskedagene på Elverum

*

Fortsettelse på Jakt og Fiskeagene:

Lsos: Da vi avsluttet samtalen på Villmarksmessen i Bardu kom du inn på tro og politikk, har du noen synspunkt du vil dele?.

Forts neste side

Folk i farten, Gunn og Jørn Jensen.

Jørn Jensen: Det har hvert en viktig del, troen når vi reiser omkring på messer. Folk spør og vi gir dem fagkunnskap. Folk savnet det.

Lsos: Du har fått en del priser gjennom årene, sist nå i Bardu fikk du Nord-Norsk Villmarksmesse Hederspris, hva betyr et for deg og dere å få slike priser?.

Jørn Jensen: Det betyr veldig mye for oss personlig. Det betyr at det legges merke til det vi gjør. Det er ikke bare å hive noe i en kasse og dra. Det å stille opp å bidra med kunnskap er veldig viktig.

Foto: Jørn Jensen Lærhandel bil

Lsos: Du nevnte helt i begynnelsen av samtalen at trenden er mindre håndverk på markedene, ergo færre håndverkere. Kan man si at det dermed er flere som handler på nett?.

Jørn Jensen: Det er kostbart for håndverkere å reise på marked da salg og inntekter ofte ikke står i forhold til utgiftene. Det blir flere som handler på nett, men vi vil allikevel dra på en del

markeder for å møte de kundene vi kan treffe der.

Lsos: Tror du markedene og salg av håndverk utstyr vil overleve inn i framtiden, eller vil Jørn Jensen Kærhanel ende opp som et postordre firma?.

Jørn Jensen: Vi ønsker ikke å bli et rent postordrefirma. Derfor drar vi på markeder, hvor vi kan svare på spørsmål og bidra med fagkunnskap. Samtidig som vi utvikler nettsalget

Lsos: et blir altså ikke noe av museumsatsingen, kan du si noe nærmere om det?.

Jørn Jensen: Jeg har samlet hele mitt voksne liv med tanke på å lage et museum, men jeg tror aldri jeg får gjennomført drømmen. Arbeide og reiser til markeder tar all tid, og livet varer jo ikke evig.

På dette punktet i samtalen stoppet det opp og noen spørsmål ble stilt via e-post bl.a. disse to:

Lsos: Blaet har regnet ut at på 36 år tur retur Lillestrøm-Setermoen, pluss turer til Jokkmokk og Hemnesberget har kjørt 4-5 ganger omkring jorden i antall kilometer. Har du tall på hvor mange biler firmaet har slitt ut på denne tiden?.

Jørn Jensen: Vi sløser ikke og har totalt hatt 6 varebiler til sammen. Og to av de i 16-18 år.

Lsos: Stemmer det at du har en harebikkje?

Jørn Jensen: Jeg har hatt mange harehunder og fuglehunder, men har ingen nå.

Til sist spurte bladet om Aril Jensen stilling i firma og fikk følgene orientering:

Som allerede nevnt er Kent Jensen er blitt daglig leder. Aril Jensen er blitt innkjøps og markedssjef. Og barnebarna Frikk og Fabian er ansatt i firmaet. Og jobber når de kan og ikke er opptatt med håndball og skole. Fabian er målvakt på Fjellhammer i eliteserien og Frikk er målvakt på Frogner gutter 16 år.

Takk til Gunn og Jørn Jensen .

Omkring Jørn Jensen samlingene.

Det gikk litt tid med å tenke over realitetene i det Jørn Jensen sa om de samlinger han har fått til gjennom 50 år til å koble det til et norsk sko og lær museum. Et museum og en ide som er alt for fraværende i samfunnet blant mennesker som presumtvt har og kan ha interesse av det. Og derfor framsnakkes det sjeldent. Men ideen er for bra til å ties ihjel. For de som interesserer seg for ideen om et Norsk Sko-museum framstår det i dag nesten bare som et metafysisk begrep. Det har en nokså delvis tilværelse i form av et såkalt "Digital Museum" i en visuell krok av Norsk Teknisk Museums nokså omfattende nettvirksomhet hvor det i hovedsak er foto av gjenstander som ble samlet inn av Richard Seligmann før deportasjon av jøder fant sted under andre verdenskrig. Og som var tenkt i et fysisk Norsk Sko-Museums som en egen avdeling inn under Norsk Teknisk Museum !, iallefall i utgangspunktet. Så har man en eller annen form av Norsk Sko-Museum i Halden, som stort sett bygger på den nå avviklede skoindustrien der, som etter norske forhold var stor.

Men etter åpningen av utstillingen: "Bomull, Sten og Sko" i 1998 i Tistedal på Industrimuset er det blitt såpass stille omkring sko-museet at man funderer på om det ennå eksisterer? Og så er det et sko museum! som har base i Fredrikstad ? hvor bl.a. Skomakerskolen er, som man kan snuble over vist man søker på nett. Og man kan trolig regne Jørn Jensen samlingene som del av dette i dag noe forvirrete prosjekt som må kunne kalles Norsk Sko Museum. Og spørsmålet er jo om det ikke går ant å samarbeide om ett-1 slikt fysisk museum, i stedet for at ingen, hva jeg synes heller ligner museums forsøk, egentlig fyller den rolle et fysisk norsk sko-museum bør og kunne ha hatt. Man kan jo ikke være bekjent av at store skomaker og salmaker samlinger skal kastes på søppeldynga?.

Den gamle ide, om et Norsk Sko Museum som en del av Norsk Teknisk Museum er, når man ser seg omkring i verden, hvordan dagens sko museum fungerer, muligens ennå en bra ide, men for å si det sånn; den fungerer ikke som digital museum; og tiden har vel vist at den ikke har de mest gunstige forhold som en avdeling av Norsk Teknisk Museum. Et Norsk Sko Museum trenger egne lokaler. Og Norsk Teknisk Museum rolle burde være å få til et samarbeide mellom ulike parter slik at sko museums ideen kunne forenes under en paraply og i en virksomhet, i et fysisk norsk Sko-Museum. De norske forhold på området, er jo ikke så store at det er mulig med flere museums-samlinger . Det er noe alle taper på. Mens derimot ett -1- Norsk Sko-museum har mange forutsetninger for å bli et aktivum i samfunnet for mange forskjellige interesserte.

Det er utover Jørn Jensen Samlingene, vanskelig å si hvordan mangelen på et sko museum i dagens samfunn påvirker interessante prosjekt og mulige utviklinger, men noe tyder vel på at mangt et initiativ ikke når fram under dagens forhold slik som hjelp med tilrettelegging fra et samlende sko museum kunne ha medvirket til.

Årets håndverks- boder ga i grunn årsak til optimisme med tanke på framtiden. Det var fornying i bodene som til vanlig har plass på dette markedet. Hos Skinnlåven var Arne Markussen Jr. gått over i pensjonistens rekke. Og Kine Nenseth og Hilde Silseth hadde overtatt bestyrelsen av Skinnlåven boden.

Foto: til høyre Kine Nenseth, venstre Hilde Silseth, i Skinnlåven stand på Friland.

En nyhet på årets Jakt og Fiskeager var naturgarver Liv Olesen som hadde en stand på Gamle Sanne håndverks-torg. Hun har fagbrev som garver fra Norsk Håndverksinstitutt på Maihaugen. Hun driver også bl.a. med kurser og er å finne via facebook; Naturgarver Liv Olesen. Eller nettsiden: <https://hidesandhandwork.wixsite.com/naturgarver-liv-oles> Hun er også på Instagram: @hidesandhandwork. Hun arbeider på full tid som garver og gjør alle typer garver arbeide.

Foto: Naturgarver Liv Olesen, stand på Gamle Sanne

Ellers var salmaker Roy Hylan på sin vanlige plass med stand på Gamle Sanne dette året som årene før og representer dagens gamle skinn/lær håndverks handlere på de Nordiske Jakt og Fiskedager, som dette år ble preget av regnvær. Foto viser hans utstilling dekket av presenning. Men han var full av optimisme og opplyste at han har mer enn nok å gjøre, bl.a. med en stor ordre på ku grimer. Så nisjene for tradisjonelt salmakerarbeide lever videre inn i vår tid.

*

En annen type impuls sto Cato Andreassen for med sin bod med en kombinasjon av skinn, lær, kunst og håndverk og tradisjonelle bunadsølv arbeider. Lærarbeidene bar preg av flotte swivel knivs arbeider. Og bladet bringer et glimt av disse, i form av små portemoneer. Han er selvlært og har holdt på med skinn/lær i 10 år og bunadsølv i 20 år.

Foto: Salmaker Roy Hylan på stand, Gamle Sanne håndverks torg

Foto; Cato Andreassen i sin stand på Gamle Sanne håndverkstorg

Foto: swivelkniv/ punslete portemoneer for bankkort laget av Cato Andreassen

*

Ellers holdt knivmaker Stian Eriksen et foredrag i kursteltet på knivtorget om farging av lær Fredag 9 og Søndag 11 August- Peder Kihle holdt et foredrag om gravering i metall søndag 11 august. Rolf Dal/Daltinn med bl.a. beltespenner i tinn hadde en stand på "Fortsmanns" håndverks torg .

De Nordiske Jakt og Fiskedager ved en milepæl !.

Regnet satte sitt preg på 60 års jubileet til De Nordiske Jakt og Fiskedager på Norsk Skogbruksmuseum den dagen bladet var der. I øvrig ble dagene arrangert for første gang i 1964 – og for de som gjennom årene ikke har blitt sjenert av røyken fra smelting av myrmalm og tjære utvinningen var det også med på å prege arrangementet; at myrmalm brenningen ikke var på programmet og at tjære utvinningen var flyttet til et anonymt hjørne av arrangementet som ikke var avmerket på område kartet på siste siste i programhefte - noe som var med på å gjøre det vanskelig tilgjengelig for besøkende som mer og mindre tilfeldig måtte legge merke til at noe foregikk oppe på en haug langs turveien nedenfor de gikk på ; bladet var vitne til at en herre måtte gjøre en dame oppmerksom på tjære rennen og bøtten tjæren rant ned i, hun ble overrasket, men var trolig ikke ukjent med hva som foregikk. Mens myrmalm brenning og tjære utvinning i årene før hadde fast plass mellom Magasinhallen og knivtorget og lå i fot eller knehøyde for gående uten fare for overraskelser. Rundt myrmalm brenningen var et lite område avstengt med tau så det var ikke fare for ulykker. Det samlet seg alltid mange nysgjerrige og flere ble engasjert og stilte spørsmål og flere ga svar på dem og det var ikke fare for at noen skulle ramle flere meter nedover en bakkekam i tilfelle hen uforvarende ble skubbet bort i slik som på det nye sted, som innebar en slik risiko viste flere samlet seg på haugen. At myrmalm og tjærebrenning ikke var på sitt faste sted var som da Hammarlund ble borte med sine tegninger i Dagbladet; det ble i grunnen ikke mye igjen av avisen. Det er det samme på et skogbruksmuseum vist man tar bort hva som karakteriserer dets arrangement i et utendørs arrangement.

Undring oppsto selvfølgelig over grunnen til at museet mer og mindre hadde tatt det av programmet og etter litt spørring ble det klart det var fordi noen av de handlende i magasinhallen skulle ha klaget på røyken!. Magasinhallens dører er i gavlveggene, store som på en katedral, og den på nordgavlen er nesten rett foran brenning av myrmalm og tjæreutvinningen og vist vinden står "galt" kan det nok blåse en del røyk inn i magasinhallen,.....men som fort vil trekke ut magasin døren på sør gavlen!. Men viktigere; er slike klager grunn nok til å flytte eller ta myrmalm brenning og tjæreutvinning av programmet?. Er det rett å ta i betraktning slike klager over røyk som har en naturlig plass i arrangement som et kulturarrangement med sin egen rett som del av skogens liv og virke gjennom tidene?. Mens den handel man man kan se ikke alltid har like mye med skogs kultur å gjøre. Og dersom noen lider av allergier, kan magasinhallen da være det rette sted for dem å drive handel i?. Det har hvert handel der alle de år blaet har besøkt arrangement, uten klager på røyk fra myr malm brenning og tjæreutvinning. Og dersom Skogbruksmuseet mener det er nødvendig å ta hensyn til slike klager,- hvorfor kan da ikke døren på nord gavlen flyttes til midten på øst veggen slik at røyk ikke driver inn i magasinhallen dersom vinden er ugunstig?. Det skulle være en nokså enkel affære å flytte døren. Iallemfall mener bladet at Skogbruksmuseet bør fortsette med myrmalm brenning og tjære utvinning på det faste sted gjennom alle år . Ikke minst som noe autentisk i et arrangement som ser ut til å forandre seg fort , mer i retning av å bli del av et larmende underholdnings maskineri, fra forskjellige aktører i et forsøk på å få oppmerksomhet fra det besøkende publikum. Det skjer i en tid hvor det mer enn noen gang er viktig å minne besøkende om brenning av myrmalm og tjære utvinning,- også via røyken,- før det har gått dem av minnet sammen med sanser som i skog liv og arbeid var og ennu er viktig.

Rapport fra ELWATS= European Leatherworkers and Artists Trade Show i Arnhem, Nederland, 23 til 26 oktober, 2024.

Foto: Fra The Leathercrafterjournal stand i 3 etasje
t.v. Ralph Solome Jr. Stående i grønn skjorte, redaktør Charil Reis.
(I bakgrunn med symaskin: Julie Pierce , USA)

Dette års ELWATS, var det 5 i rekken arrangert på ROZET Bibliotek i Arnhem, Nederland med The Leather Crafters Journal fra USA og Epic Leather fra Nederland som arrangører . Arrangementet går for seg i henholdsvis 3 og 5 etasje med et repo i 4 etasje i tilknytning til trappen mellom etasjene. Det var i alt 28 workshops med topp lærere som startet 23 oktober og på gikk fram til Lørdag 26 oktober. Mens handels-messen i arrangementet var 25 og 26 Oktober og hadde 15 utstillende firma med handelsvarer i tilknytning til skinn, lær kunst og håndverk. Av de bladet spurte blant kursholdere om workshops fikk det inntrykk av et deltager antall i gjennomsnitt på 9 i hver workshops, pluss/minus.

Og det er veldig bra. I alt var det

omkring 300 besøkende pluss 4 fra nederlandske myndigheter . Det virket forøvrig å være en livlig handel. En håndverker stand på 4 etasje demo repoe (Lørdag 26 oktober) viste fram punsel/ lærplastik arbeider og det oppsto diskusjoner om verktøy/ teknikker med publikum. Eneste bladet savnet var mulighet for å kjøpe sneakers såler, som jo har hvert en del omtalt på nett. Men alt i alt var det et flott arrangement og neste års dato er: Workshops fra 15 til 18 oktober og handels messen fra 17-18 oktober 2025. Så det er bare å gjøre kryss på kalenderen. Og følge med på annonseringer i The Leather Crafters Journal for informasjon or via netpage : www.leathercraftersjournal.com

Foto: Fra 3 etasjes store hall hvor flere handlende var samlet i forgrunn Leer en Meer fra Nederland, så Tandy Leather som hadde tatt turen fra Cadiz i Spania. Videre HAPTO, The Leather House, Oliven Leder (Wet-Green GmbH) fra Nederland. Og like til høyre EQUISCAN , Tyskland, med et eget oppfunnet modell måle instrument til bygging av saler ,

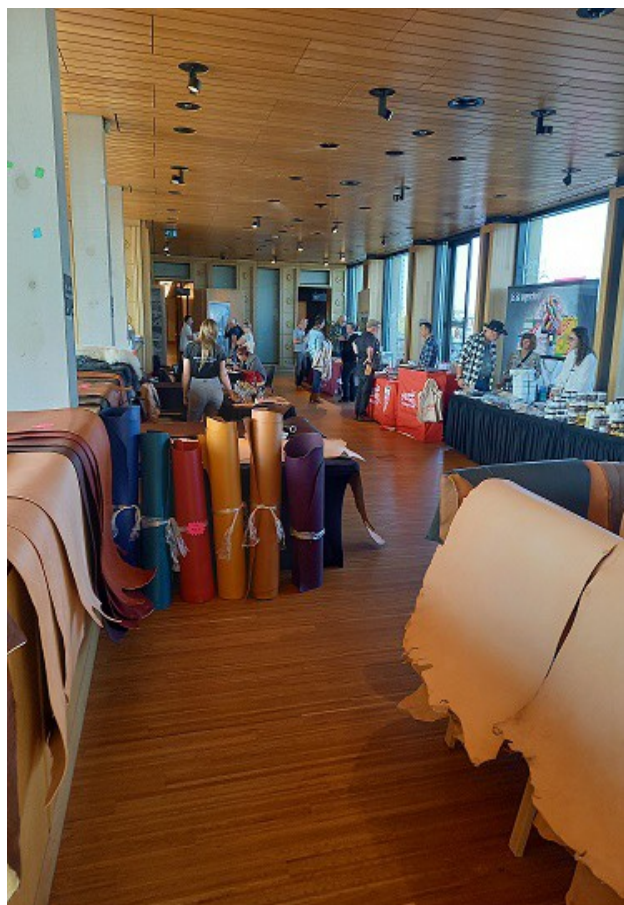

Foto: fra 5 etasje; til høyre med lær, Logis de Cordes fra Frankrike. Videre til venstre: NS Stamps (Sergey Neskromniy, Bulgaria) Pro-Series Tools (Robert Beard, USA) og Leather Artisan Lab (Isaac Romero, Spania) til høyre innerst : The Fiebing Company(USA/ Serge Volke) Barry King Tools (USA) og RENIA fra Tyskland (rød bod), ved siden av Logis de Cordes

Under Pomordagene i Vardø 24-28 juli, 2024 hadde kunstneren Elisabeth Thorsen kunstverksted for barn med arbeidstittel: "Sko transformasjon – skape kunst med gamle sko". (Informasjon fra nett: Pomorfestivalen 2024, Program).

Tropic Bound, en bokmesse i Miami, USA arrangeres fra 6 - 9 Februar 2025. Mer informasjon via: www.tropicbound.org (informasjon fra nett)

Dimension in Leather, Brisbane, Australia vil bli arrangert fra 25 Januar til 1 Februar 2025. Mer informasjon via: www.dimensioninleather.com

(informasjon fra nett)

Radio nyheter: The Leathersellers i London, UK er bl.a. navnet på en radiostasjon på youtube som har program med kunst/håndverkere som holder på med skinn og lær. Nettadresse er: <https://www.youtube.com/watch?v=Gm5gu16Ae8>

(Informasjon fra nett)

Resultater fra (Internasjonal bokbindings utstilling)

Biennale Mondiale de la Reiliure d'Art i Saint-Remy-les Chevreuse, Frankrike 18-22 September 2024;

Juryens hovedpris: Hinto Liisi, Estland, (Estland Kunstakademi).

1 Jury pris: Beutain Célin, Frankrike (Aterlie Célin Beutain).

2 jury pris: Neugnot Jean Francois, Frankrike (Club de Talant).

Juryens Teknologipris: Nakahira M. Zila Junko, Frankrike

(Ecole des Beaux d'Artes de Verssailles

Juryens kreativitetspris: Kaileen Plamsaar, Estland (Estland Kunstakademi)- uavgjort, delt premie; Vinnal Mirell, Estland, (Estland Kunstakademi).

1 Jurypris kategori skoler: Double-sided Workshop, Sør-Korea; Ji U Jung, Geunra Kim, Yanja Hyoung, Sun Hye Jo, Misun Ban.

2 Jurypris kategori skoler: Estland Lærerarbeiderforbund, Estland; Tina Piisang, Maie Teivik, Anneli Filipov, Männa Piret, Kadi Kiipas.

Spesiell Biennale pris: Chaintreau Aurélie, Frankrike (SARL L' Antiphonaire.

Biennale Favoritt: Hieu Tran Trung, Vietnam.

Spesiell omtale av biennale: Nakao Amu, Japan, (Eiko- Verksted) Faton Editions Prisen "Art & metiers du livre"; Qiu Ming, Kina.

Foreningens pris: Auzet Isabelle, Frankrike (bok sett).

Raymond Devos Foundations prisen: Douault Patrick,

Frankrike (St. Amand Montrond Kunstskole)

Prix de la ville de Saint Rémy- les Chevreuse: Roure Cornudella Carmen, Spania.

Credit Mutuel prisen: Wedemeyer Theresa, Tyskland

SAVAC Transportselskap pris: Hu Jin, Kina

Jardinerie de Chevreuse pris: Dubey Myriam, Sveits.

*

Tema for bokbindingen på det som var det 17 arrangement var en roman av Antonie de Saint- Exupéry med tittelen "Vol du nuit" utgitt 1932, 1*) oversatt til norsk samme år med tittelen " Flyvere i natten". Alle deltager arbeider legges ut på nett og kan søkes opp via:

<https://biennes-reliur.com/en/world-biennes-of-art-bookbinding>

(info fra nett. 1*, Store Norske Leksikon)

London Center for Book Arts har flere begynner kurser i bokbinding denne vinteren. 1: Introduksjon til boktrykk 11-1-2025. 2: Introduksjon til bokbinding, Pamfletter, concertinas og Japansk stich binding 18-1-2025. 3: Introduksjon til publiserings praksis 22-2-2025. 4: Lage bøker, vår skole 24-28 Mars 2025.. Mer informasjon via nett:

<https://londonbookarts.org/collections/workshops>. Informasjon fra nett

Pomorfestivalen i Vardø arrangeres 23 - 27 juli 2025. Mer informasjon via: <https://pomorfestivalen.no> Festivalen tar også i mot forslag om artister/innslag til programmet 2025, henv: post@kulturpilot.no

(Informasjon fra nett).

To grunnkurser i lær arbeide ble holdt på Skinnlåven denne høsten; 1: 19.20 oktober og 2: 16-17 november 2024. Kurslærer var Arne Markussen Jr.

Et kurs i grunnleggende skinnfellsøm ble holdt 8-10 November på Skinnlåven. Kurslærer Vibece Hurry... Mer informasjon om kurser via: www.skinnlaaven.no

(Informasjon fra nett).

Jonsson Sadelmakeri i Opphem (Rimforsa) Sverige hadde et kurs i sadelmakeri 9-10 November 2024. Mer informasjon om kurser via:

<https://jonssonssadelmakeri.se/kurser> (Informasjon fra nett).

Logis De Cordes, det fransk firma med tidligere filial i Duisburg, Tyskland har fått ny adresse, den er:

Logis De Cordes GmbH

Alt-Heerdt 104

40549 Düsseldorf

Firma vil fra og med November bli ledet av Jean-Philippe Bourbon. Det er ellers forhandler av bl.a. Weaver Leather Supply produktene i Europa. Samt symaskiner fra bl.a. TechSew og Cobra Leather Machines. Nett adresse:

www.logisdecordes.com (informasjon via korrespondanse).

ELWATS 2025 vil bli arrangert på Rozet Bibliotek i

Arnhem, Nederland fra og med 15 oktober (workshop start) til og med 18. Varemessen er 17-18 Oktober. Mer informasjon via: www.leathercraftersjournal.com

(Informasjon fra flyer, Arnhem).

Rockey Mountain Leather Trade Show i Sheridan, Wyoming , USA,- med utstillingen "World Leather Debut" arrangeres 16 til 18 Mai 2025. "World Leather Debut" utstillingen er åpen for alle skinn/lær håndverkere å delta på. Mer informasjon via: www.leathercraftersjournal.com

(informasjon fra LCJ nettside).

Raulandsakademiet i Telemark har flere kurser i 2025 i tilknytning til skinn/lær-arbeide. For mer informasjon, se: <https://visitrauland.com/raulandsakademiet/kursliste>.

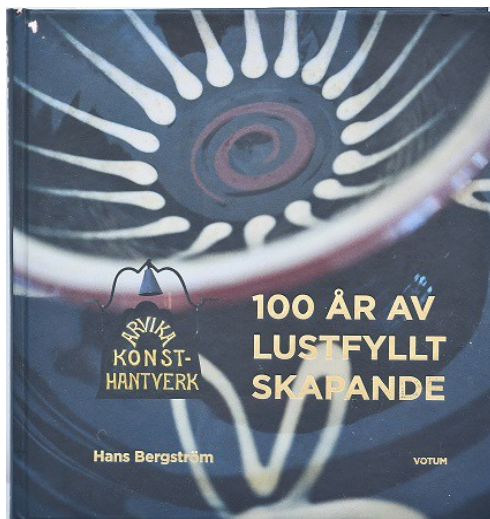
(informasjon fra nettside, Raulandsakademiet)

Oslo Design Fair 2025 arrangeres dagen 26-28 Januar på Lillestrøm (vinter messe) og Høstmesse 1-3- September. Mer informasjon via: <https://oslodesignfair.no> (Informasjon fra nett).

Scripta Manent 7, bokbinder konkurranse og utstilling i Tallinn, Estland vil bli åpnet 11 September 2025 i den store hall på Estland Historiske Museum. Utstillingen avsluttes 16 November 2025. Tema for konkurranse er tekst av den estlandske komponisten Arvo Part's musikk "In principio" som en hyllest til hans 90 års dag samt feiring av at det er 500 års jubileum for den første bok som ble publisert i Estland (Informasjon fra nett; <https://www.Scriptamanet.ee/indexE.html>)

**Bladet Lær, Sko og Skinn ønsker alle lesere
en god jul
og
et godt nyttår
2025**

S.20 Ord omkring Bok

Bok : Arvika Konsthantverk, 100 år av lustfylt skapande

Forfatter: Hans Bergström

Utgitt år: 2022

Forlag: Votum Forlag, Sverige

ISBN: 978-91-89021-35-8

Språk: Svensk

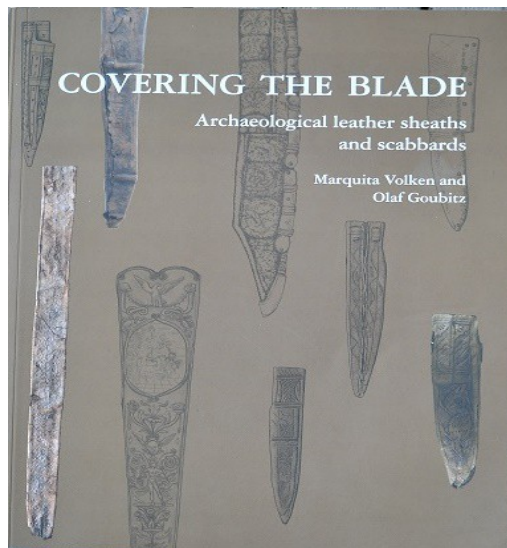
Arvika Konsthantverk hadde 100 års jubileum i 2022 og omtalen i denne utgave av "Ord omkring Bok" handler om boken "Arvika Konsthantverk" som ble publisert i forbindelse med jubileet,- så det er litt på etterskudd omtalen kommer, men ikke mer enn 2 år. Fortsatt kan interesserte kjøpe boken via bokhandel på nett: www.bokus.se eller i Arvika Konsthantverks butikk i Arvika: <https://arvikakonsthantverk.se>

Foreningen Arvika Konsthantverk er Sveriges eldste aktive konsthantverk kooperativ og leser man boken funderer man jo litt over hva hemmeligheten kan være, som har gjort foreningen så slitesterk i en verden der det meste ikke varer så lenge. Et egentlig svar gir ikke boken, men den forteller om opp og ned turer og samhold. Om mennesker som har betyd mye for foreningens overlevelse og om mennesker som blott bare var innom. Og om bruks/ kunst håndverk og håndverkere som gjennom 100 år har hvert med på å gi foreningen dens attityde og bidratt til at hjulene i butikken, utsalget har gått rundt. Mens også forteller boken at kundene har hvert viktig, en fikk til og med en skål oppkalt etter seg. Og den allmenne velvilje i byen Arvika og omland har hatt sitt og si. Tilsammen har det gjennom 100 år blitt skapt noe unikt som bokens innhold formidler om. Boken anbefales til alle med interesse for kunst og håndverk, - i Varmland. Den skulle også være inspirerende for dem som måtte ha lignende kooperative ideer. Ellers har den 180 sider innholdsrike bok mange foto av gjenstander laget av foreningens medlemmer som er en fryd for øyet. Men også tegninger, særlig i slutten av boken hvor det er portrett tegninger av dagens medlemmer. Og videre en oversikt over medlemmer og deres yrker gjennom årene. Der finnes også skinn og lær håndverkere omtalt. Og en liste finnes også med oversikt over utstillinger, egne eller der medlemmer har representert. Og til sist en liste med overskriften "Takk" til alle som har bidratt til å gjøre boken mulig. Prisen for en slik praktbok er ikke avskrekende; 270 svenske kroner i utsalget til Arvika Konsthantverk (27 juni 2024).

Foto:for side bok: Arvika Konsthantverk

foreningen dens attityde og bidratt til at hjulene i butikken, utsalget har gått rundt. Mens også forteller boken at kundene har hvert viktig, en fikk til og med en skål oppkalt etter seg. Og den allmenne velvilje i byen Arvika og omland har hatt sitt og si. Tilsammen har det gjennom 100 år blitt skapt noe unikt som bokens innhold formidler om. Boken anbefales til alle med interesse for kunst og håndverk, - i Varmland. Den skulle også være inspirerende for dem som måtte ha lignende kooperative ideer. Ellers har den 180 sider innholdsrike bok mange foto av gjenstander laget av foreningens medlemmer som er en fryd for øyet. Men også tegninger, særlig i slutten av boken hvor det er portrett tegninger av dagens medlemmer. Og videre en oversikt over medlemmer og deres yrker gjennom årene. Der finnes også skinn og lær håndverkere omtalt. Og en liste finnes også med oversikt over utstillinger, egne eller der medlemmer har representert. Og til sist en liste med overskriften "Takk" til alle som har bidratt til å gjøre boken mulig. Prisen for en slik praktbok er ikke avskrekende; 270 svenske kroner i utsalget til Arvika Konsthantverk (27 juni 2024).

Ord omkring Bok

Bok: Covering the Blade

Forfatter: Marquita Volken og Olaf Goubitz

Publisert år: 2020

Forlag: Spa Uitgevers, Zwolle

IBN/EAN: 978-90-8932-051-3

Språk: Engelsk

Dette er den tredje boken med basis i store arkeologiske funn fra middelalderen av lær/skinn gjenstander i byen Dordrecht i Nederland og utgravninger som startet i 1968 med Olaf Goubitz som den sentral skikkelse fram til sin død i 2007. I år 2000 ble den første boken fra utgravningen publisert med tittelen; "Stepping through time", om skofunn . I 2009 "Purses in Pieces" om vesker etc. og i 2020 "Covering the Blade", om funn av slirer til sverd, dolker, kniver og sakser. Det meste fra det 14 århundre men alle tidsperioder og århundrer er representert. Bøkene og bearbeidelsen av funnene ble påbegynt av Olaf Goubitz og underveis!!! ble Marquita Volken medarbeider og medforfatter. Innholdet kan virke fjernt fra vår tid, med det er litt av hvert i innholdet som også kan virke inspirerende for dagens mennesker.

Boken har et gedigent materiale av tegninger -og foto som illustrasjon til funn, som stundom er helt forbløffende som er inndelt i 9 kapitler over 300 sider, og er allment tilrettelagt; innledningsvis beskrives kort hvordan middelalder kniver, dolker og sverd så ut, samt beskrivelse og omtale av slirer, dekor, og forskjellige søm teknikker så man får et lite grunnlag til å høre følge med i tekstene. Siste kapittel er kalt for Rekonstruksjon, og handler om rekonstruksjon av funn og disse utdyper tekstene ytterligere. Det vil bli for omfattende og skulle gi en uførlig omtale av kapitlene som i blant har referanse til lignende funn Bergen og

Trondheim. Men nevnes bør vel knivslirene på side 146 , Fig. 15 og det samme den på side 180, Fig.3, katalognummer:0004.000.195 som burde vurderes hvorvidt det kan dreie seg om en type eldre samiske slirer?.I følge boken er det diskusjon og usikkerhet i henhold til disse slirene . Funnsted er klart, men det vil jo ikke si det samme som at de er tilvirket på funn sted. Eller er alle bøkene ennå til salgs og kan kjøpes ved henvendelse til forlag: www.spa-utgevers.nl

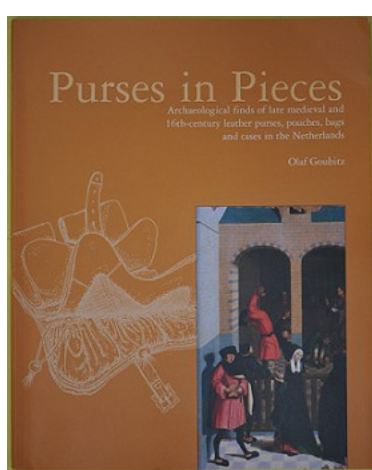
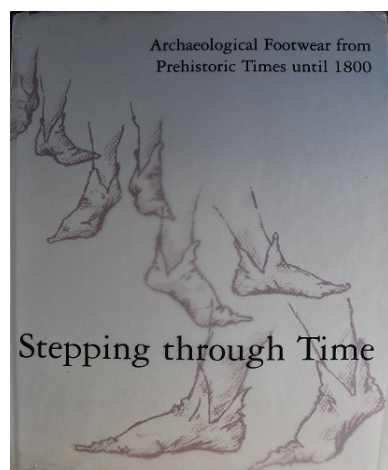

Foto: til høyre framside til Stepping Through Time
Til vesntre: framside til Purses in Pieces

Garveri Museet i Allariz.

Garverimuseet, hus for kurser foredrag etc .

(Foto: Lær,skinn og skinn)

Inntrykk fra den årlige Konferansen for lær kunst og håndverk in Allariz, Galicia , Spain , September 26th to 29th 2024

Tekst og foto ; Franklin Pereira Portugal

Forsker ved Artis- Institutt for Kunst Historie – Fakultetet for kunst og humanisme ved Universitet i Lisboa

Nettadresser: frankleather@yahoo.com /// www.frankleather.com

Fra 26 til 29 September på ny i den fortryllende landsbyen Allariz (20 km fra Ourense) i nord vest Spania, fant den årlige konferansen for lær,skinn, kunst og håndverk sted. Omkring 20 håndverkere var møtt opp til kort kurser og samtaler. Det startet med et kort kurs av Isaac Romero som lærte bort hvordan man fletter håndtak på en syl! med kenguruskin. Han er skinn/ lær håndverker så vel som han driver sin egen butikk med verktøy til skinn/lær-arbeide og lignende som "Leather Artisan Lab" og reiser regelmessig til USA for utstillinger og for å lære bort flette teknikker.

Lørdag 28 begynte med maskinarbeide, (gullfolie, tynning =skiving eng, og sying), av Lien Deraedt, fra Tandy Leather, det amerikanske firma etablert i Jerez de la Fontera/Andalucia/Sør Spania. Om ettermiddagen gav Felix de la Fuente (den siste direktøren for Lærmuseet i Vic/ Catalonia og siden da vise-direktør for Museum for Dekorativ Kunst i Spania, lokalisert i Madrid) et foredrag om "bokser" og "møbler til å oppbevare ting i "trukket med skinn/lær;et foredrag som begynte i forhistorisk tid, fram til Egypt og sentrert om små bokser/kister i Spania fra det 14 århundre, brukt til å oppbevare bøker i av adelen.

Lysbilde foredraget ble fulgt opp av en annen om middelalderens skrivemetoder på

tekst forts.lengre ned på siden

Foto: flette arbeide av Isaac Romero med bruk av kenguruskin

Foto: José António Puras (lys skjorte) viser sine eksperimenterende teknikker

forts. tekst opp på siden.

pergament av José António Puras , en akkurat pensjonert filosofi lærer: som har holdt på å arbeide med sin egen lagete pergament, bambus pinner og fjær, røyk støv og arabisk lim: ved siden av presentasjon fikk gruppen en liten praksis time med en bambus pinne og en fjær (kalkun og gås, de siste 5 fjær på hver vinge).

Og før den kollektiv middag viste Fernando Martinez Sousa sine eksperimenter med knute-farging på tynt får skinn, og alle fikk lov til å forsøke seg på farge metoden.

forts.neste side

Foto: Fernando Martinez Sousa, (sittende med lys skjorte og forkle) underviser.

Foto: Eksperimentelt arbeide av Fernando Martinez Sousa

Foto: Pepe Pereira

Søndag morgen åpnet Pepe Pereira (lærer i skinn/lær arbeider ved Kunst og Håndverksskolen i Vigo) opp sin store koffert fylt med beholdere med skinn/lær pulver på bokser og glass av forskjellig størrelse; samlet fra garverier og vegetabilsk garving. Pulveret måtte siktes mellomgrovt, eller til å bli virkelig melet . Blandet med litt vann og mye hvitt snekker lim, blir pulvret transformert til en deig, for å formes eller rullet til en leiv og bygget 3 dimensjonalt på frihand eller formet over en form eller rullet; når det er tørt, særskilte forhold er nødvendig, kan det bli pusset med sandpapir og malt.

Foto: arbeider av Pepe Pereira

Før lunsj, fulgte en presentasjon om sandaler fra India/Kolhapur og Syria/Palmyra, og gjeter vesker fra sør steppene i Portugal holdt av Franklin Pereira .

På det lokale galleriet var en utstilling av kunst med tittelen; "A Peneira", som besto av verk fra * "Museo de Arte del Cuero Contemporaneo" / Samtidskunst museum for skinn/lær ,.....

Det er et nytt galleri i Silleda (nær Santiago de Compostela), drevet av Jose Villar Lopez, en av de sentrale lær/skinn kunst håndverkerne i Spania.

Jeg siterer:

"Samtids skinn/lær" er en kollektiv utstilling med samarbeide mellom forskjellige håndverkere/ kunstnere og skapere som har felles grunnlag i materialene skinn/lær. Allsidigheten til dette materialet tilbyr så mange muligheter, som fantasi arbeidet til forfatteren

Foto: Arbeide av Jose Villar Lopez

Foto; Arbeide Jose Ma. Bernardo Sappia, Mexico

Således, gjennom det flate inntrykk til det runde volum og med forskjellige teknikker som modellering, forming, skjæring, punsling, kokt, flettet og lær pulver, tar man en tur inn i den mest kunstneriske versjon til disse materialene hvor håndverk og kunst skinner, utover de utilitaristiske produkt som vi er så vant med når vi snakker om skinn/lær, vi glemmer ikke den allesteds nærværende tradisjon presentert med handlene, som gir liv til hvert arbeide. Alle deltagerne i utstillingen er profesjonelle med lang erfaring, og deler hvert år i Allariz sin kunnskap på det årlige møte, som alt har sin 11 utgave og fortsetter være en referanse i håndverket, innenfor og utenfor våre grenser". Referansen til den 11 årlig konferansen referer til den senere benevnelsen ***"Jorandas" men det hele startet i 1995, kun avbrutt av pandemien.

Foto; et arbeide av Michael Nadeau, (Barcelona/Spania)

Foto; Torso, et arbeide av Juan Olmedo / Cordova -Spania

Foto: til venstre, Felix de la Fuente, i midten Jose Villar og til høyre Franklin Pereira

(Takk til Franklin Pereira for tekst og foto red.)

* "Museo de Arte del Cuero Kontemporaneo" har tidligere hvert omtalt i bladet med forkortelsen MACK

** "Jornadas" betyr "konferanse" som det fortsatte som i Allariz i 2013, mens arrangementet startet i Cordova i 1995.

Ruptura

Foto: Jose Ma. Bernardo Sappia

*1)"Ruptura" er et meksikansk ord og betyr "Brudd". Og Jose Ma. Bernardo Sappia fortalte i et lydbrev at bakgrunn for hans bruk av begrepet går tilbake til 1951-52 da muralistene hadde grep om kunsten i Mexico og den ble dominert av kunst som sto i sammenheng med mexikansk kultur. De moderne kunstnerne på den tiden (ekspresjonister, red anm.) hadde ingen sjanse. Men en gruppe kunstnere kom sammen i et brudd med den tradisjonelle kunsten, muralistene. "Og for meg" sa Jose Ma. Bernardo Sappia, " representerer Ruptura et brudd med tradisjonelt skinn og lær håndverk". Ellers er Ruptura 50 cm i diameter, og akryl på lær.

*

Red note; De ekspresjonister som dannet "Ruptura" ble bl.a. også kalt for "The Breakaway Generations". De gjorde opprør mot forløperne i mexikansk kunst; muralistene som bl.a. besto av José Clemente Orozco, David Alaro Siqueiros og Diego Rivera. Diego Rivera er nok mest kjent av de tre og ofte nevnt i forbindelse med sin fru, Frida Kahlo, og de er kanskje de mest kjente kunstner fra Mexico i Europa/Norge. *1)For mer informasjon anbefales å goggle: Wikipedia, *Generación de la Ruptura en Mexico (red)*

Foto: Lydia Ignatenkova

Nokså uvanlig må en kunne kalle Lydia Ignatenkovas arbeider som i forhold til tradisjonelt lær arbeide heller er i slekt med den spanske modernismen, slik den kommer til uttrykk i artikkelen fra Allariz i denne utgaven av bladet. Og som igjen kanskje gjenspeiler noe av det Paul Klee mente med: *The more horrifying this world becomes, the more art becomes abstract.* Takk til Lydia Ignatenkova for foto.

"Angry Tweety"

Foto: Gerda van er Stroom de Jong

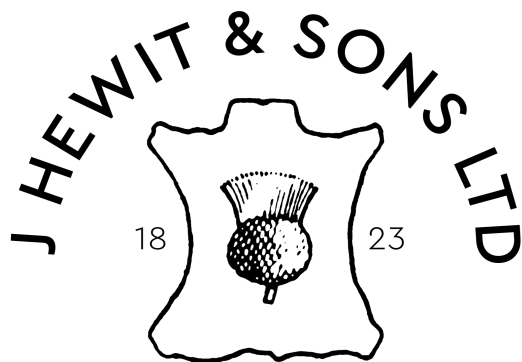
Det kan se tilforlatelig ut, dette arbeide av tegneseriefiguren Tweety kjent i Norge som "Pip". Og ikke vet bladet hva som har forårsaket motivet og forsåvidt får det være opp til en hver å tolke hva det kan bety.

Er dette slutten på engelsk basert garveri utdanning?

Fortid, nåtid og fremtid

Tekst og foto av: Andrew Barlee, Director of J. Hewit & Sons Ltd

(Denne artikkelen var første gang på publisert i J. Hewit & Sons magasin; Skin-Deep, Nr. 58, Høst 2024)

LEATHER MANUFACTURERS

Foto: Logo til J. Hewit & Son Ltd

Det er et skummelt spørsmål, men før vi går inn i nåværende situasjon som gir opphav til tittelen på denne artikkelen, tror jeg det er best å gi deg en forståelse av historien til skinn/lær garveri utdanningen.

*

Foto: Andrew Barlee

Ingen kan si med sikkerhet når tid garving var oppfunnet første gang, men det er generelt akseptert at mens mennesket har brukt skinn i tusener og tusener av år, ble garving først oppdaget i midt østen for ca. 2500 år siden(!). Kunsten og garve ble tilpasset og finpusset gjennom århundrer, og forskjellige kulturer tok til garving og utviklet seg med den. Skinn/lær ble funnet å være ekstremt mangfoldig material, og etterspørselen økte, noe som gjorde garving til et av de mest verdifulle fag menneskeheten skaffet seg etterhvert som den utviklet seg.

*

THE

LEATHERSELLERS

Middelalderen, ble The Worshipful Company of Leathersellers inkorporert i the City of London, med formål og regulere deres håndverk og forhindre uærlig virksomhet, og for å sette nye standarder for lær som de kunne trene nye arbeidere i. Med en ekspansjon av både hjemme industri utenfor City of London, og i den globale handel, ble laugene lidene og gled fra sine røtter, og ble i hovedsak sosiale klubber for medlemmene. I det sene 1900th tallet, var the Leathersellers et av de laug som, etter en offentlig høring om deres virksomhet og verdi i det moderne samfunn, ble sammenslått til å danne The City and Guilds of London Institute for the Advancement of Technical Education. Dette her var den formelle start på teknisk trening og utdanning i England (2).

(10) Foto: Våpenskjold til The Leathersellers

*

Gjennom the City og laugene satt The Leathersellers opp trening på Herold's Institute i form av kvelds klasser som gikk i årevis, og trente studenter if forskjellige aspekt av skinn/lær framstilling. Suksessen med disse klasser ledet også til skapelsen av forsker stipend. The Leathersellers, forøvrig, drømte større, og i 1909 åpnet de sin nye tekniske høyskole. Høyskolen var den største garveri opplærings anlegget i verden, og så langt det best utstyrte anlegget(3). Det trekte til seg studenter fra hele verden, og i samsvar med detts suksess, ble det ytterligere utvidet i 50 årene ved undervisnings ministeren.

Det ble bestemt i 70 årene at det var bedre å sentralisere skinn/lær utdanningen, og i 77 ble høyskolen sammenslått med Leeds Universitet og Northampton's Nene Høyskole. Så ble London høyskolen og kursene i Leeds nedlagt, og Nene åpnet avdelingen for skinn/lær framstilling i det nye nasjonale Leathersellers senter, et moderne anlegg bygget og utstyrt av the Leathersellers.

(11) Foto: Leathersellers/Herhold's Institute

*

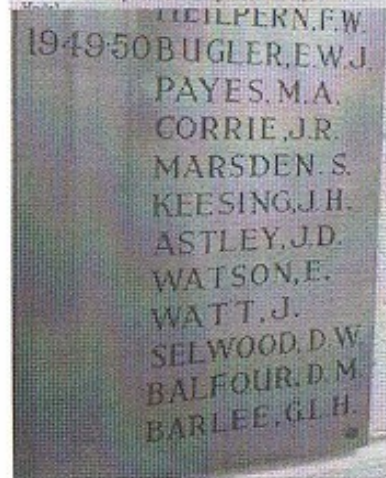
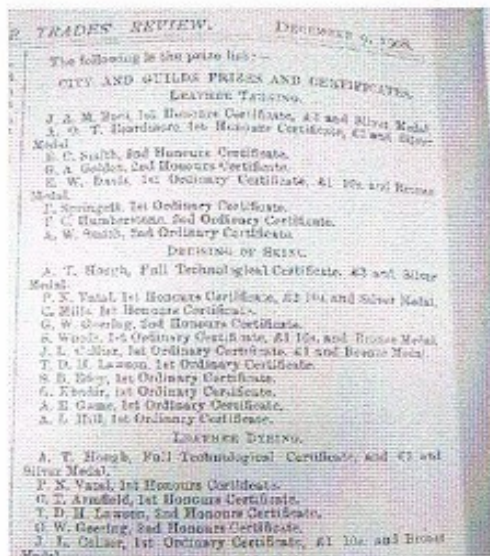
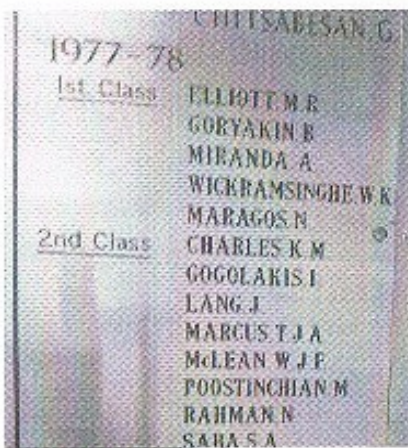

I 2005 ble Nene Høyskolen til Northampton Universitet, og i de kommende årene var skinn/lær avdelingen omdøpt til The Institute for Creative Leather Technology (ICLT), verdensledene både i garveri utdanning og forskning (4). The Leathersellers har bidratt stort til garveri utdanningen til denne dag, sponset ICLT stipend og hjulpet med å finansiere flytting til en ny campus, og en ny spesial bygget garveri bygning, for bare 5 år siden. De er ikke alene med dette, så vel som avdelingen er generøst støttet av forskjellige kemiske bedrifter og garveri maskins fabrikanter, som har hjulpet utstyre den nye bygningen med topp moderne maskiner.

Foto: ICLT, Institute for Creative Leather Technology (Nene)

*

fortsettelse på neste side

Som mange av dere lesere vil vite feiret Hewits sitt 200 års jubileum sist år. På den måte, er det forståelig at historien til både Hewits og min familie er tett sammenflettet i og med undervisningstilbudene som har hvert tilgjengelig her. Min grandonkel, Hewit Lawson, deltok på Herold's Institute i 1908. Min bestefar, George Barlee, deltok på høyskolen til the Leathersellers i 1950. Hans nevø, William McLean, deltok på the Leathersellers høyskolen i sitt siste år, og fotsatte i den nye avdelingen på Nene Høyskolen i sitt åpnings år. Min far, Roger Barlee, deltok på Nene Høyskolen i 1985. I de senere år, har jeg gjennomgått forskjellige kurser og moduler på ICLT, både fjernkurs og som person.

Hva som er saken med garverier, ikke bare i dette landet, men over hele verden, Hewits ville ikke ha hvert her i ag uten den trening og ekspertise gitt til oss gjennom det siste århundre fra disse tekniske institusjonene. Det er ingen steder i verden som kan tilby det ICLT kan tilby, passerende en 2005 høring med glans og skryt og en rekord på 100% ansettelses evne(5). Forskingen som har blitt utført har hvert avgjørende for utviklingen og fremtiden, ikke bare for skinn/lær allierte industrier, men like til for medisin også. (6).

Foto: En oversikt som forteller om familien Barlee lærings tid ved The Leathersellers and ICLT college.

*

Lesende alt dette, så blir du kanskje litt forvirret over hvordan vi kommer til vår tittel- det høres ut som skinn/lær utdanningen i dette landet er sterkere enn none gang før !. Dessverre, det det siste tiåret så en viss nedgang i avdelingen, med rekordlavt antall studenter, og en mislykket flytting til en ny campus. Det er ikke bare et problem som har årsaket dette, men en serie av av uheldige omstendigheter: Brexit og det nå mye hårdere visum regler og kostnader pålagt internasjonale studenter, som utgjorde en stor del av avdelingen og det utvidete Universitetet; Covid nedstegningene og den økonomiske usikkerheten den førte med seg; en økende spenningen over hele verden øker kostnadene på materialer og verktøy; og den gradvise nedgangen i lær industrien i forhold til billigere alternativ.

I bakgrunn til alt dette, var ICLT praktisk talt forvist fra Universitetes gamle campus av Universitetet. Opprinnerlige planer, innkludert bestemmelser for The Museum of Leather Craft & the Leather Conservation Centre som hadde hvert et trekk ved den gamle campusen ble omgjort, og etter tilfeldige og midlertidige løsninger ble den nye bygning til sist endelig ordnet, men senere enn resten av Universitetet (7). Det har hvert en følelse i industrien at Universitetet ville bli kvitt avdelingen, og mange følte at skriften var på veggen etter at Rachel Garwood, direktøren, ble sagt opp, og ICLT begynte bli oversatt av mote avdelingen (8).

*

Foto: Studenter ved ICLT i Northampton

I Oktober sist år, startet viskansleren ved Northampton Universitetet en konsultasjons periode angående fremtiden til ICLT, og i Desember ble bestemmelsen kunngjort om å stenge ned sentret (9). Å si at dette slaget var følt gjennom hele lær industrien er en underdrivelse. The Leathersellers hadde mistet den institusjon de hadde finansiert og hjulpet til å skape; maskin og kjemiske selskap over hele verden som støttet og utstyrte Universitetet følte seg lurt; industrien hadde mistet sitt hovedanlegg til å skolere framtidige generasjoner av skinn/lær teknikere; personalet som skjenket så mye av seg selv inn i avdelingen i årevis fikk varsel om oppsigelse; og studentene som for tiden deltar fikk sin utdanning kastet i uorden. Nesten et år etter kunngjørelsen fra Universitetet er det fremdeles ikke klart hvordan de skal beskytte det siste årskullet av studenter, og med anlegget stengt neste sommer, et år før de er klare til eksamen, tiden løper ut for dem til å formalisere planen.

Fortsettelse neste side

Til tross for dette, jeg kjenner meg ekstremt heldig som er del av det siste året med studenter på ICLT, selv om jeg bare er delvis medlem. Det siste året, har jeg gjort den lange reisen fra Edinburgh ned til Northampton for å delta i praktiske økter som er del av BSC for Leather technology – jeg er ikke en ordentlig student, og jeg vil ikke få en eksamen til sist, men jeg får kunnskap og trening nødvendig for å fortsette Hewits i ennå en generasjon.

Samtidig har det følt som litt av en omveltning i livet mitt, å bruke 10 uker der nede hvis du legger det sammen, har hvert en ekstremt belønnende erfaring. Ikke bare føler jeg at jeg har lært en masse, og forstår mer av vitenskapen av et som skjer i et garveri, men det har hvert flott å være del av garveri samfunnet. Hewits er et lite garveri, og forsyner et slikt nisjemarket som gjør at vi vanligvis ikke omgås med andre i industrien andre enn Marc Lamb på Harmatan (ikke at vi ikke liker å se han), så det var litt av et kultursjokk å plutselig være omringet av folk som viste hva jeg pratet om- normalt får jeg rare blikk når jeg sier jeg er en skinn/lær garver.

*

Tapet av ICLT veier tungt på alle der, og det er ekte bekymringer for hva som vil skje når sommeren kommer og bygningen stenges. Det vil være 5 studenter tilbake ventende på å fullføre det tredje året av sine studier, men uten ordentlig undervisnings anlegg eller undervisnings tilbud slik det er – når jeg startet sist år var det 6 lærere, og dette er nå ned i 3. Man kan ikke klandre de lærerne som har gått til andre jobber, ettersom deres eneste mulighet var å vente omkring på oppsigelsen og så håpe at de kunne få noe fort , hvilket ikke er garantert.

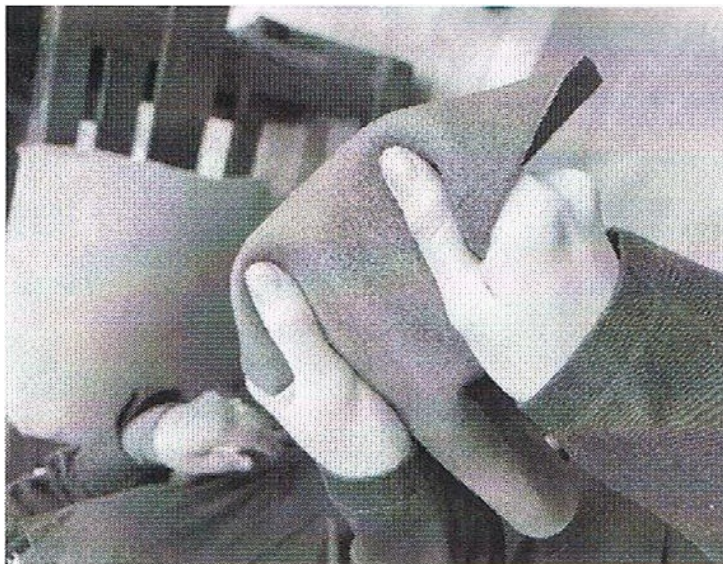
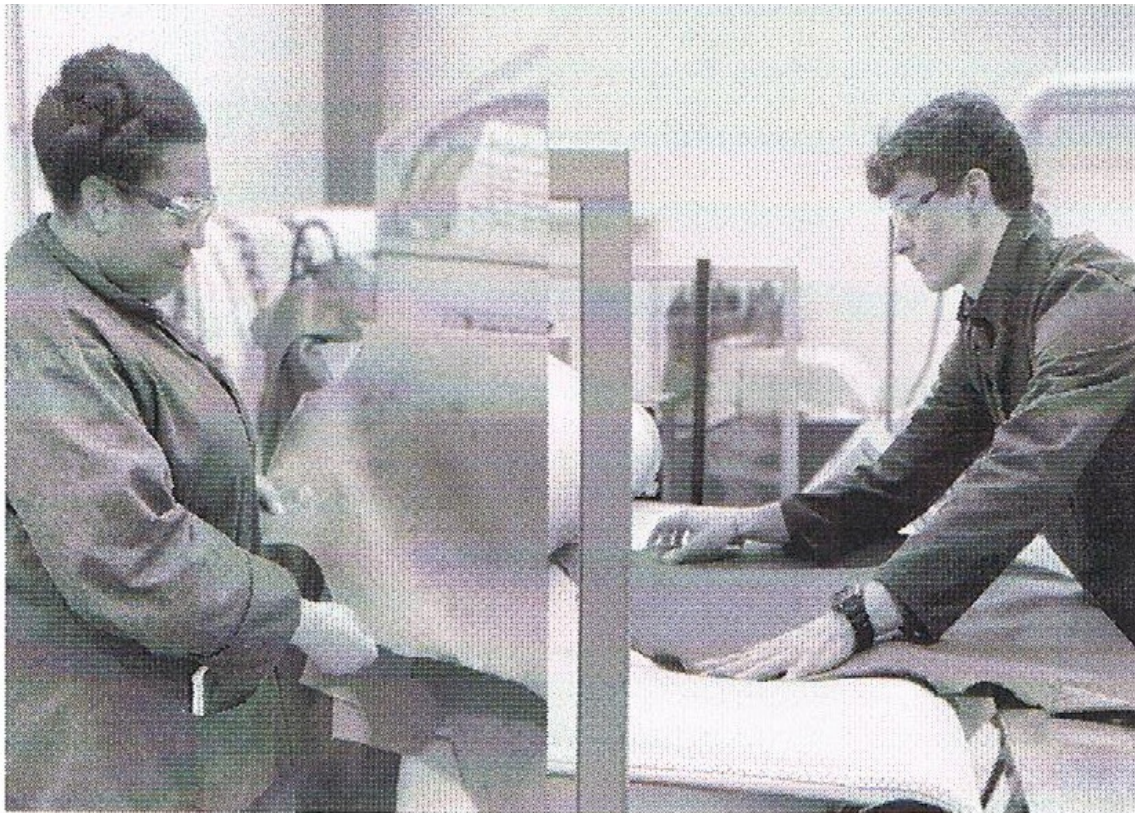
*

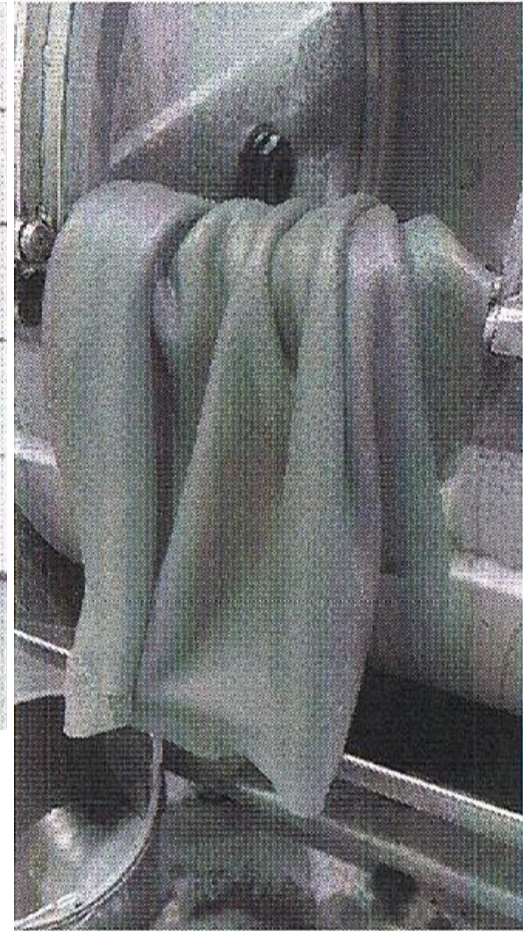
Industrien forsøkte å stoppe Universitets avgjørelsen, men alle anstrengelser falt for døve ører. Det er rimelig å si at det er en del usikkerhet omkring neste skritt. Det er fremdeles noen trenings kurser i andre land, og noen større garverier klarer å fullføre intern trening. - Scottish Leather Group in Brigde of Weir, Englands største lær produsent, åpnet et lærling akademi i 2012 som siden har rekruttert over 100 lærlinger (12). Etter kunngjøringen fra Universitetet sist år, har en ny gruppe kommet til - *Supporters of Leather Education and Science* (SOLES). Denne gruppen, organisert av Dr. Christine Anscombe (SATRA), Deborah Taylor (Sustainable Leather Foundation) og Stephen Trantum (Trumpler), tar sikte på å beskytte integriteten til formell garveri utdanning og trening. Innledningsvis var diskusjoner sentrert på å redde ICLT, og siden da har det beveget seg mot samarbeide med individer og organisasjoner globalt for å se om det kan gjøres et forsøk på en global læreplan, som kan leveres både via data og person. Mens de lover, er det fremdeles mye som må gjøres før noe konkret er formalisert med SOLES initiativet.

*

Så her er vi, konfrontert med den første mangel på teknisk garveri trening på over 100 år. Er dette slutten på engelsk basert garveri utdanning?.

Kildehenvisning:

1. <https://www.britannica.com/topic/leather>
2. <https://leathersellers.co.uk/wp-content/uploads/2024/07/Leathersellers.Short-History-Hi-Res.pdf>
3. <https://www.greshamsociety.org/webinar/11685/>
4. <https://northampton.epexio.com/records/ILCT/01/Edu>
5. <https://internationalleathermaker.com/audit-confirms-high-standard-of-courses-at-iclt/>
6. <https://www.northampton.ac.uk/research/research-institutes-and-centres/institute-for-creative-leather-technologies/iclt-research-and-enterprise/>
7. <https://internationalleathermaker.com/this-is-not-the-end-of-leather-education/>
8. <https://www.linkedin.com/posts/rachel-garwood-7925781bleather-employment-recruitment-activity.68308307330733083459584-sdfe/>
9. <https://www.bbc.co.uk-england-northamptonshire-67756113#:~:text=opened%20in%202019%2C%20the%20Institute,closure%20and%20a%20rethink>
10. <https://leathersellers.co.uk> (foto av logo)
11. <https://www.isbu.ac.uk/data/asset/pdf/file/0020/9227/past-present-furure.pdf>
12. <https://www.scottishleathergroup.com/slgacademy>

Takk til Andrew Barlee

Kataloger

Leather 2000, katalog fra en internasjonal utstilling i Nederland år 2000. Katalogen har omtale av omkring 100 skinn/lær/kunst/håndverkere fra hele verden samt foto og av utstillingsarbeider. Engelsk tekst. Pris Nk. kr. 200,-

10 Book Artist, Katalog fra en utstilling i Galleri Astley, Utterberg, Sverige år 2010. Katalogen har omtale og foto av utstilte arbeider til svenske, italienske,franske og estiske bokkunstnere. En fantastisk inspirerende katalog, Pris Nk. kr. 200,-

Scripta Manent IV. Katalog fra en internasjonal estisk bokkunst utstilling i Tallinn år 2010. Engelsk tekst. Pris Nk. kr. 200,-

Wettlauf mit der Vergangerlichkeit, a race against transience. Katalog med utgangspunkt i en utstilling i det tyske sko og lærmuseum i Offenbach am Main år 2012-13 som viser til det restaureringsarbeide som utføres ved museet. Pris Nk.kr. 300,-

Boxes and Bowels. Katalog med utgangspunkt i en utstilling i det tyske sko og lærmuseum i Offenbach am Main om den canadiske kunstneren Rex Lingwoods cuirbouili arbeider. Tysk, engelsk, fransk og hollandsk tekst. Pris Nk.kr. 150,-

Schuerke, Roger Vivier. Katalog fra en utstilling i det tyske sko og lærmuseum i Offenbach am Main i 2014 om den franske sko designers liv og virke. Tysk tekst. Pris Nk.kr. 250,-

Skills, Thinking Through Making – Telling by Hand. Katalog til en internasjonal utstilling med start i Svolve Kunstcenter. Viser arbeider til 12 nordiske og en engelsk kunsthåndverker. Norsk og engelsk tekst. Interessant referanse om norsk kunst håndverk. Pris Nk kr. 150,-

1st International Leather Craft Exhibition . Katalog fra den første internasjonale lærhåndverks utstilling i Tokyo, Japan i 2020. Omkring 140 utstillere, mange fra Japan og Kina, alle med utsøkte arbeider gjengivet fotografisk i katalogen. Pris Nk.kr.400,-

2 Internationale Leather Craft Exhibition- Katalog fra en andre internasjonale lær kunst/håndverksutstilling Tokyo, Japan i 2022. Omtale av omkring 100 utstillere, de fleste fra Japan, noen fra Kina og en fra Amerika. Japansk tekst. Fargefoto av framragende lær arbeider, prisbelønte og utstillings arbeider Pris Nk.kr. 400,-

3 Internationale Leather Craft Exhibition, , katalog fra den tredje internasjonale lær kunst/ håndverks utstillingen i Tokyo, Japan 2023

Bøker

Whipmaking, A beginners guide. Forfatter Dennis Rush. Innholdet viser hvordan man lager Stock Whips, Bull Whips og Snake whips. Pris Nk. kr. 200,-

Luis Ortega's Rawhide artistry, Forfatter Chuck Storms og Don Reeves. En biografi om den amerikanske kunstneren Luis Ortegas liv og virke. Hans kunsthåndverk besto i fletting med bruk av råhud (raw hide). Men hadde også enfasinerende livshistorie man får innblikk i ved lesing. Fantastiske flettearbeider gjengis fotografisk i boken. Engelsk tekst. Papiinnbinding. Pris Nk. kr. 400,-

The Leather Working Handbook, forfatter Valerie Michael, Om engelsk lærhåndverk. Papir innbundet,engelskt tekst. Pris Nk.kr.350

Encyclopedia of Raw Hide and Leather Braiding. Forfatter Bruce Grant. En omfattende bok om fletting. Den har alt mellom permene. Innholdet er rikt illustrert med tegninger som viser stegfor steg hvordan man lager den enkelte fletting. Også foto og connoisseur omtaler. Pris Nk.kr. 350,-

Den Strømska garvaregården i Simrishamn, Sverige, Forfatter Gösta Ehrenberg, tilleggs artikler av Margareta Larsson og Juhani Berg. Utgaven er en pamflett om garverimuseet i Simrishamn, Sverige. Svensk tekst. Pris Nk. Kr100

Art of the boot, Forfatter Tyler Beard, fotograf Jim Arndt. Om amerikanske boots. Papir innbinding. Pris Nk. kr. 400,-

Skor är huvudsaken. Redaktører er Carin Eriksson Lindvall, Kerstin Rydbeck och Louise Rügheimer. Innhold; Sytten kvinnelige forskere funderer omkring emnet sko i denne svenske boken som kom ut i 2013 ved hjelp av Universitetsforlaget i Uppsala. Den har mange interessante synspunkter omkring emnet sko. Pris Nk. kr. 360,-

Leather Sneakers, Forfatter Jürgen Volbach. Hefte om hvordan du lager dine egne sneakers basert på byggsett man kan kjøpe fra forhandler. Obs: forhandlere i Norge kan skaffe slike. Også nyttig om punsling. 7 alternative punsel mønster er også med designet av Jürgen Volbach. Pris Nk. kr. 400,-

Tre generasjoner tre og lær håndverkere, Forfatter Franklin Pereira. Et minneskrift om en portugisisk håndverker familie. 100 årsminne i 2012. Foto – og tekst på engelsk eller norsk. Pris Nk. kr. 100,-

Et lite skrift om rykking av skinn , Minneskrift om buntmakeren Richard Henriksen som også omhandler rykking av skinn. En gammel bearbeids metode angående forlengelse av pelsskinn som ikke er så kjent lengr Skriftet baserer seg på samtaler med Richard Henriksen (1926-2015). Illustrert med foto. Norsk tekst. Pris Nk.kr. 100,-

Jose Ma. Bernardo Sappia, et 50 års jubileums skrift om den argentinsk/mexikanske lær-håndverk kunstneren Jose Ma. Bernardo Sappia. Biografisk Illustrert med foto. Engelsk tekst. Pris Nk. kr. 200,-

Covering The Blade, om arkeologiske kniv og sverd slirer, Forfattere: Marquita Volken og Olaf Goubitz. En bok basert på funn i Dordrecht i Nederland. Utgravingen begynte i 1968. Rikt illustrert med tegninger, foto og illustrasjoner. Pris Nk. kr. 400,-

Frakt kostnad kommer i tillegg til de opplyste bok/hefte priser etter postverkets vanlige takster.

Henvendelser kan gjøre via brev adr: Lær, Sko og Skinn Briskebyveien 10 E, 2480 Koppang, Norge

Eller via e-mail på e-post adresse til : alfbjornar@yahoo.no